

Hjälpredan

Ansvarsfördelning kring barn och ungdomar med vissa funktionsnedsättningar

Barn med rörelsehinder

Länk till sidan

Före förskola	s. 3
I förskola	s. 4–5
Under skoltiden	s. 6–7

Barn med intellektuell funktionsnedsättning **

Länk till sidan

Före förskola	s. 8
I förskola	s. 9–10
Under skoltiden	s. 11–13

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Länk till sidan

Före förskola	s. 14
I förskola	s. 15–17
Under skoltiden	s. 18–19

Barn med synnedsättning, blindhet

Länk till sidan

Före förskola	s. 20
I förskola	s. 21–22
Under skoltiden*	s. 23–25

Barn med hörselnedsättning

Länk till sidan

Före förskolan	s. 26–27
I förskola	s. 28–29
Under skoltiden*	s. 30–32

Barn med svårigheter inom tal-, språk- och kommunikation inklusive läs- och skrivsvårigheter

Länk till sidan

Före förskola	s. 33
I Förskola	s. 34–35
Under skoltiden	s. 36–37

*Med "under skoltiden" avses barn i fritidshem, förskoleklass, grundskola, gymnasiesärskola och gymnasieskola

** I sektionen "Barn med intellektuell funktionsnedsättning" ingår barn med enbart intellektuell funktionsnedsättning eller i kombination med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

*** I sektionen "Barn med läs- och skrivsvårigheter" ingår även barn med *risk* att utveckla läs- och skrivsvårigheter

Kommun, region och stat har en skyldighet att samverka. Hjälpredan är ett tydliggörande för denna samverkan.

Syfte

Syftet med Hjälpredan är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan Värmlandskommuner, Region Värmland och staten, Specialpedagogiska skolmyndigheten när det gäller barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Dokumentet är menat att, i första hand, vara ett stöd till de professionella och gäller barn och ungdomar 0 - 18 år med följande funktionsnedsättningar:

- Rörelsehinder
- Intellektuell funktionsnedsättning
- Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Synnedsättning/blindhet
- Hörselnedsättning
- Tal-, språk- och kommunikationsnedsättning
- Läs- och skrivsvårigheter

Huvuduppdrag

Vårdnadshavare har huvudansvar för sitt barn. Kommun, region och stat har delansvar för olika områden enligt lagar och förordningar. Med barnets optimala utveckling som mål krävs samverkan och samarbete mellan vårdnadshavare och kommun, region och stat. För samverkan kring enskilda barn och ungdomar krävs vårdnadshavares samtycke enligt sekretesslagen. Offentlig verksamhet ska arbeta med ett barnrättsperspektiv, barn ska kunna vara delaktiga i det som berör dem.

Det innebär att vuxna ska

- Lyssna på barn och unga och ta dem på allvar.
- Ge barn och unga stöd att uttrycka sig
- Anse att barns och ungas åsikter är betydelsefulla
- Låta barn och unga vara med och fatta beslut och ta ansvar.

Kommunens/huvudmannens ansvar

Förskolans och skolans huvuduppdrag oavsett offentlig eller privat drift är att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Det pedagogiska arbetet i förskola och skola leds av rektor. Rektor har det ansvar som framgår av skollagen och andra författningar och fattar beslut därefter. Elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. De arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Genom medicinska elevhälsan erbjuder skolsköterskan alla elever hälsobesök och hälsosamtal.

Det kan finnas lokala variationer mellan länets kommuner, vänligen se respektive kommuns hemsida.

Region Värmlands ansvar

Regionen ska erbjuda en jämlik, behovsstyrd och kostnadseffektiv hälso- och sjukvård som bidrar till att skapa förutsättningar för god hälsa. Arbetet med att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador samt minska och lindra lidande ska ske på lika villkor och för hela befolkningen i länet. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska hälso- och sjukvården medicinskt utreda och behandla sjukdomar och skador. Arbetssättet ska utmärkas av delaktighet från den enskilde och ske i samverkan med berörda parter. Verksamheter som framför allt berörs inom Hjälpredans område är Barn- och ungdomspsykiatri, Barn- och ungdomshabilitering, Barnhjälpmedelscentralen, Barnavårdscentraler, Föräldrastödmottagningen,

Psykologmottagningen för föräldra- och barnhälsovård (FBHV), Hörselvården Barn och Ungdom, Logopedenheten samt Syncentralen.

Habilitering	ska bidra till att en person med medfödd eller tidigt förvärvat funktionsnedsättning, utifrån behov och förutsättningar, utvecklar och bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv
Rehabilitering	ska bidra till att en person med förvärvat funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, återvinner eller bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet

Region Värmland, www.regionvarmland.se.

Statens ansvar

Specialpedagogiska skolmyndighetens insatser syftar till att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar ska få en utveckling och utbildning som präglas av likvärdighet, delaktighet, tillgänglighet och gemenskap. Myndighetens uppgift är att ge specialpedagogiskt stöd till skolhuvudmän, främja tillgången på läromedel, driva specialskolor för vissa elevgrupper och fördela statsbidrag till studerande med funktionsnedsättningar och till utbildningsanordnare.

Insatserna syftar till att öka kunskapen hos dem som arbetar för respektive skolhuvudman, så att barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning kan få en utveckling och utbildning av sin skolhuvudman präglad av lika värde och lika möjligheter. Detta görs genom att spsm bidrar med kunskap och kompetens till förskolor och skolor i samverkan med skolhuvudmännens specialpedagogiska resurser, med fokus på samspelet mellan funktionsnedsättningar och lärmiljöer.

Specialpedagogiska skolmyndigheten, www.spsm.se

Barn med rörelsehinder – som inte är inskrivna i förskolan 0 - 5 år

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Barnavårdscentral (BVC), Barn- och ungdomshabilitering (BUH), Barnhjälpmedelscentral, Barn och ungdomsmedicin (BUM)	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Första kontakt		<p>BVC kan identifiera och remittera till BUM och BUH. BVC erbjuder alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov.</p> <p>BUM kan identifiera och remittera till BUH.</p>	
Individuell planering		BUH kartlägger behov och upprättar habiliteringsplan i samverkan med vårdnadshavare.	
Stödinsatser		<p>BVC erbjuder föräldrastöd individuellt/grupp.</p> <p>BUH erbjuder tvärprofessionellt stöd till barn/familj och nätverk.</p>	
Hjälpmedel		<p>Förskrivare vid BUH ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp.</p> <p>Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller och serverar personliga hjälpmedel.</p>	
Särskilt stöd i sin utveckling		BUH Kartläggning av behov och upprättande av habiliteringsplan i samverkan med vårdnadshavare.	
Specialpedagogiska leksaker		BUH ger råd om material och individuell anpassning av leksaker.	
Utbildning för vårdnadshavare		BHV Föreläsningar/ temadagar till familj/nätverk och fokusdagar med barnet.	
Råd och stöd inför förskoleverksamhet		I samråd med vårdnadshavare informerar BUH aktuell kommun om barnets diagnos och specifika behov.	

Barn med rörelsehinder i förskola			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, BUH, Barnhjälpmedelscentral, BUM	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i förskola	Rektor planerar mottagande i samråd med vårdnadshavare samt tar emot information.	BVC kan identifiera och remittera till BUM och BUH. BUH kan vid förfrågan informera mottagande förskola om barnets funktionsnedsättning och behov.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Utredning	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd.	Medicinsk utredning av barnets behov kan ske i olika verksamheter inom hälso- och sjukvården.	
Stödinsatser	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	BUH ansvarar för att habiliteringsplan upprättas och samverkar med förskolan för samordning mellan habiliteringsplan och förskolans stödinsatser. BUH erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar enskilt eller i grupp.	
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	BUH erbjuder vid behov råd och stöd till förskolan kring det enskilda barnet.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)	Rektor ansvarar utifrån förskolans styrdokument att barnet får det stöd det behöver.	BUH erbjuder grundläggande AKK till vårdnadshavare/ nätverk.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.

Barn med rörelsehinder i förskola			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, BUH, Barnhjälpmedelscentral, BUM	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Hjälpmedel	Kommunen ansvarar för grundutrustning.	Förskrivare vid BUH ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp samt ger råd och stöd vid inköp av grundutrustning. Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller och servar personliga hjälpmedel.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel och leksaker	Ansvarar för och bekostar inköp	BUH ger vid förfrågan råd om individuell anpassning.	Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	BUH ger vid förfrågan ett förslag på anpassning av lokaler utifrån barnets behov.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling.
Råd och stöd vid förändring inför skolstart	Rektor planerar i samråd med vårdnadshavare samt för över information om barnets behov till mottagande verksamhet/er, efter vårdnadshavarnas samtycke.	I samråd med vårdnadshavare informerar BUH mottagande skola och elevhälsa om barnets funktionsnedsättning och behov. BVC informerar skolsköterska om barnets funktionsnedsättning.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

Barn med rörelsehinder – under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BUH, Barnhjälpmedelscentral, BUM	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i skola/skolbarnsomsorg	Efter dialog med elev och vårdnadshavare ansvarar rektor/elevhälsa för individuell planering.	I samråd med vårdnadshavare informerar BUH mottagande skola om barnets funktionsnedsättning och behov samt deltar i planering.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Anpassning Utredning Särskilt stöd	Skolan ansvarar för att anpassa undervisningen för alla elevers olika behov. Om inte anpassningarna är tillräckliga ansvarar rektor för att utreda barns behov av särskilt stöd i skolan. Om rektor finner att särskilt stöd behövs upprättas ett åtgärdsprogram.	Utredning av barnets behov kan ske i olika verksamheter inom hälso- och sjukvård. BUH samverkar med skolan för samordning mellan habiliteringsplan och skolans stödinsatser.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	BUH erbjuder vid förfrågan en konsultation och information till skolpersonal angående enskilt barn.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)	Rektor ansvarar utifrån skolans styrdokument att eleven får det stöd eleven behöver.	BUH erbjuder grundläggande AKK till vårdnadshavare och personligt nätverk.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Stödinsatser	Elevhälsan stödjer eleverna mot utbildningens mål. Elevhälsan arbetar främst främjande och förebyggande.	BUH erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar enskilt eller i grupp.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med rörelsehinder – under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BUH, Barnhjälpmedelscentral, BUM	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Förskrivare vid BUH ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp samt ger råd och stöd vid inköp av grundutrustning. Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller och serverar personliga hjälpmedel.	Rådgivning i samverkan med förskrivare till personal kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel	Skolan ansvarar för inköp.	BUH ger vid förfrågan råd om individuell anpassning.	Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	BUH ger vid förfrågan ett förslag på anpassning av lokaler utifrån barnets behov.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling.
Skolskjuts	Enligt skollag och kommunala regler.		
Råd och stöd vid förändring av skolsituationen*	Rektor och elevhälsan ansvarar för att information överförs till mottagande verksamhet/er.	BUH ger vid behov råd och stöd till barnet/vårdnadshavare samt informerar om barnets funktionsnedsättning och behov.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

* klassbyte, skolbyte, in och ut ur gymnasieskolan, förändring av funktionsnedsättningen, ny skada m.m

Barn med intellektuell funktionsnedsättning - som inte är inskrivna i förskolan 0 - 5 år

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Psykologmottagningen FBHV, BUH	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Första kontakt		BVC erbjuder alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov. Föräldrastöd individuellt/grupp. Vid oro hos BVC och/eller föräldrar för eventuell kognitiv nedsättning remitteras till Psykologmottagningen FBHV för utvecklingsbedömning på basnivå.	
Utredning		Psykologmottagningen FBHV gör utvecklingsbedömning på basnivå på barn 0-6 år, fram till barnet börjar förskoleklass, och remitterar vid behov till annan vårdinstans.	
Individuell planering		BUH bedömer remiss utifrån uppdrag, kartlägger behov och upprättar en habiliteringsplan i samverkan med vårdnadshavare.	
Stödinsatser		Vårdnadshavare erbjuds individuellt stöd på BVC samt erbjuds delta i föräldragrupp. BUH erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar, enskilt och/eller i grupp.	
Hjälpmedel		Förskrivare vid BUH ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp. Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller och serverar personliga hjälpmedel.	
Särskilt stöd i sin utveckling		BUH kartlägger behov och upprättar en habiliteringsplan i samverkan med vårdnadshavare.	
Utbildning för vårdnadshavare		BUH erbjuder föreläsningar, temadagar till familj/nätverk och fokusdagar med barn/familj/nätverk.	

Barn med intellektuell funktionsnedsättning – i förskola

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Psykologmottagningen FBHV, BUH, Barnhjälpmedelscentral, BUP	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i förskola	Rektor planerar mottagande i samråd med vårdnadshavare samt tar emot information.	BVC erbjuder Barnhälsovårdsprogram till barn 0–6 år (fram till barnet börjar förskoleklass). Föräldrastöd individuellt. Vid oro hos BVC och/eller föräldrar för eventuell kognitiv nedsättning remitteras till Psykologmottagningen FBHV för utvecklingsbedömning på basnivå. BUH informerar vid förfrågan mottagande förskola om barnets funktionsnedsättning och behov.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Utredning	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	Psykologmottagningen FBHV gör utvecklingsbedömning på basnivå på barn 0–6 år och remitterar vid behov till annan vårdinstans. Barn med stora svårigheter i samspel och kommunikation med andra barn remitteras till BUP med frågeställningen autism.	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-, hörsel-, dövblind, eller tal- och språkområdet kan specialpedagogisk utredning erbjudas vid ett resurscenter.
Stödinsats	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	BUH ansvarar för att habiliteringsplan upprättas. Samverkar med förskola för samordning mellan habiliteringsplan och förskolans stödinsatser. BUH erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar, enskilt och/eller i grupp.	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-, hörsel-, dövblind, eller tal- och språkområdet kan specialpedagogisk utredning erbjudas vid ett resurscenter.
Specialpedagogiska läromedel och leksaker	Ansvarar för inköp.	BUH ger vid förfrågan råd om individuell anpassning.	Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	BUH ger vid förfrågan ett förslag på anpassning av lokaler utifrån barnets behov.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling.

Barn med intellektuell funktionsnedsättning – i förskola

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Psykologmottagningen FBHV, BUH, Barnhjälpmedelscentral, BUP	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Råd och stöd inför skolstart	Rektor planerar i samråd med vårdnadshavare samt för över information om barnets behov till mottagande verksamhet/er. Information om grundsärskola ges.	BVC informerar skolsköterska om barnets funktionsnedsättning. BUH informerar vid förfrågan mottagande skola och elevhälsa om barnets funktionsnedsättning och behov i samråd med vårdnadshavare.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

Barn med intellektuell funktionsnedsättning - under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BUH, Barnhjälpmedelscentral	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Utredning gällande skolform (grundskola, grundsärskola)	Frågan om mottagande i grundsärskolan prövas av barnets hemkommun. Ett beslut av mottagande i grundsärskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, medicinsk, social och psykologisk bedömning.	BUH bistår vårdnadshavare om behov finns. Tillhandahåller, efter vårdnadshavares godkännande, kopia på befintliga utredningar. Vid misstanke om neuropsykiatrisk problematik och där barnet har ett habiliteringsåtagande på BUH remitterar BUH till BUP för bedömning.	
Beslut om mottagande i grundsärskolan	Huvudmannen fattar beslut utifrån en allsidig utredning och framställan från vårdnadshavare.		
Mottagande i skola/skolbarns-omsorg	Individuell planering av inskolning.	BUH informerar vid förfrågan om barnets funktionsnedsättning och specifika behov i samråd med vårdnadshavare.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal. Erbjuder utbildning som motsvarar grundsärskolan på nationell specialskola vid intellektuell funktionsnedsättning i kombination med syn- eller hörselnedsättning.
Andra utredningar			I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-, hörsel-, dövblind, eller tal- och språkområdet kan specialpedagogisk utredning erbjudas vid ett resurscenter.

Barn med intellektuell funktionsnedsättning - under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BUH, Barnhjälpmedelscentral	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Anpassning Utredning Särskilt stöd	Skolan ansvarar för att anpassa undervisningen för alla elevers olika behov. Om inte anpassningarna är tillräckliga ansvarar rektor för att utreda barns behov av särskilt stöd i skolan. Om rektor finner att särskilt stöd behövs upprättas ett åtgärdsprogram.	BUH samverkar med skolan för samordning av habiliteringsplan och skolans stödinsatser.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	BUH erbjuder vid förfrågan en konsultation för samverkanspartners kring förhållningssätt utifrån barnets behov i samråd med vårdnadshavare.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)	Rektor ansvarar utifrån skolans styrdokument att eleven får det stöd eleven behöver.	BUH erbjuder grundläggande AKK till vårdnadshavare och personligt nätverk.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Stödinsatser	Elevhälsan stödjer eleverna mot utbildningens mål och arbetar främst främjande och förebyggande.	BUH erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar, enskilt och/eller i grupp. BUH erbjuder konsultation för samverkanspartners.	
Hjälpmedel	Kommunen ansvarar för grundutrustning.	Förskrivare vid BUH ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp samt kan vid förfrågan ge råd och stöd vid inköp av grundutrustning. Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller och serverar personliga hjälpmedel.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.

Barn med intellektuell funktionsnedsättning - under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Landsting	Stat
	Värmlands kommuner	Barn- och ungdomshabilitering BUH	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Specialpedagogiska läromedel	Ansvarar för inköp.	BUH ger vid förfrågan råd om individuell anpassning.	Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	BUH ger vid förfrågan ett förslag på anpassning av lokaler utifrån barnets behov.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling.
Skolskjuts	Enligt skollag och kommunala regler.		
Råd och stöd vid förändring av skolsituationen*	Rektor och elevhälsan ansvarar för att information överförs till mottagande verksamhet/er.	BUH ger vid behov råd/stöd till vårdnadshavare samt informerar om barnets funktionsnedsättning och behov.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

* klassbyte, skolbyte, in och ut ur gymnasieskolan, förändring av funktionsnedsättningen, ny skada m.m.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar – som inte är inskrivna i förskolan 0 – 5 år

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Föräldrastödmottagningen, BUP, BUH, Psykologmottagningen FBHV (BUH:s målgrupp är barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning, var god se föregående kapitel)	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Första kontakt		BVC erbjuder barnhälsovårdsprogram till alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass). Föräldrastöd individuellt/grupp. BVC gör utvecklingsbedömning, identifierar och ger råd och stöd. Remiss till Psykologmottagningen FBHV, Barn- och ungdomsmedicin, utifrån den primära frågeställningen på barnet.	
Utredning		Psykologmottagningen FBHV gör vid behov utvecklingsbedömningar på basnivå på barn 0–6 år. Vid svåra samspels-och beteendeproblem utan intellektuell funktionsnedsättning remitteras patienten till BUP för ställningstagande till bedömning och diagnostik.	
Individuell planering		BUP erbjuder konsultation samt information om funktionsnedsättningen och behov, till vårdnadshavare.	
Stödinsatser		Vårdnadshavare ges individuellt stöd på BVC samt erbjuds delta i föräldragrupp. Föräldrastödmottagningen erbjuder stöd till familjer med samspelssvårigheter mellan föräldrar och barn 0 - 10 år. BUP/BUH erbjuder stöd utifrån behov till familjen och andra anhöriga.	
Hjälpmedel		Förskrivare vid BUP ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp.	
Särskilt stöd i sin utveckling		BUP erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar, enskilt och/eller i grupp.	
Utbildning för vårdnadshavare		BUP erbjuder utbildning om funktionsnedsättningen till vårdnadshavare.	

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar –i förskolan

Stödresurser			
Kommun	Region Värmland	Stat	
Värmlands kommuner	BVC, Föräldrastödmottagningen, BUP, BUH, Psykologmottagningen FBHV (BUH:s målgrupp är barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning, var god se föregående kapitel)	Specialpedagogiska skolmyndigheten	
Mottagande i förskola	Rektor planerar mottagande i samråd med vårdnadshavare.	<p>BVC erbjuder Barnhälsovårdsprogram till alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass). Föräldrastöd ges individuellt/grupp. BVC gör utvecklingsbedömning, identifierar och ger råd och stöd. BVC remitterar till Psykologmottagning FBHV, Barn- och ungdomsmedicin, utifrån den primära frågeställningen på barnet.</p> <p>BUP informerar vid förfrågan om barnets funktionsnedsättning och specifika behov i samråd med vårdnadshavare.</p>	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Utredning	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	<p>Psykologmottagningen FBHV gör vid behov utvecklingsbedömningar på basnivå på barn 0–6 år (fram tills barnet börjar förskoleklass).</p> <p>Svåra samspels- och beteendeproblem utan intellektuell funktionsnedsättning, remitteras patienten till BUP för ställningstagande till bedömning och diagnostik.</p>	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-, hörsel-, dövblind, eller tal- och språkområdet kan specialpedagogisk utredning erbjudas vid ett resurscenter.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar –i förskolan

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Föräldrastödmottagningen, BUP, BUH, Psykologmottagningen FBHV (BUH:s målgrupp är barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning, var god se föregående kapitel)	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Stödinsatser	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	BUP erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar/vårdnadshavare enskilt och/eller i grupp.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Föräldrastödmottagningen erbjuder stöd till familjer med samspelssvårigheter mellan föräldrar och barn 0 - 10 år.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	BUP erbjuder AKK till vårdnadshavare och personligt nätverk.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar –i förskolan

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Föräldrastödmottagningen, BUP, BUH, Psykologmottagningen FBHV, (BUH:s målgrupp är barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning, var god se föregående kapitel)	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Förskrivare vid BUP ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel och leksaker	Ansvarar för inköp.		Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Råd och stöd inför skolstart	Rektor planerar i samråd med vårdnadshavare samt för över information om barnets behov till mottagande verksamhet/er, efter vårdnadshavarnas samtycke.	BUP informerar vid förfrågan om barnets funktionsnedsättning och specifika behov i samråd med vårdnadshavare. BVC informerar skolsköterska om barnets funktionsnedsättning.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar - under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Föräldrastödmottagningen, BUP, BUH (BUH:s målgrupp är barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning, var god se föregående kapitel)	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i skola/skolbarns-omsorg	Rektor och elevhälsan ansvarar för mottagandet. Vårdnadshavare är delaktiga.	BUP kan delge elevhälsan, efter samråd med vårdnadshavare, resultat av neuropsykiatrisk utredning.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Anpassning Utredning Särskilt stöd	Skolan ansvarar för att anpassa undervisningen för alla elevers olika behov. Om inte anpassningarna är tillräckliga ansvarar rektor för att utreda barns behov av särskilt stöd i skolan. Om rektor finner att särskilt stöd behövs upprättas ett åtgärdsprogram.	Vid betydande koncentration-, samspels- och beteendeproblem utan misstanke om intellektuell funktionsnedsättning, remitteras patienten till BUP för ställningstagande till bedömning och diagnostik.	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-, hörsel-, dövblind, eller tal- och språkområdet kan specialpedagogisk utredning erbjudas vid ett resurscenter. Resurscenter tal och språk erbjuder specialpedagogisk utredning samt konsultation.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Föräldrastödmottagningen erbjuder stöd till familjer med samspelssvårigheter mellan föräldrar och barn 0 - 10 år. BUP erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar, enskilt och/eller i grupp.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar - under skoltiden

Stödresurser			
Kommun	Region Värmland	Stat	
Värmlands kommuner	Föräldrastödmottagningen, BUP, BUH (BUH:s målgrupp är barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning, var god se föregående kapitel)	Specialpedagogiska skolmyndigheten	
Stödinsatser	Elevhälsan stödjer eleverna mot utbildningens mål. Elevhälsan arbetar främst främjande och förebyggande.	BUP erbjuder insatser från tvärprofessionella team till barn, föräldrar, enskilt och/eller i grupp.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Förskrivare vid BUP ansvarar för att personligt hjälpmedel provas ut, förskrivs och följs upp.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel	Ansvarar för inköp.		Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/miljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Skolskjuts	Enligt skollag och kommunala regler		
Råd och stöd vid förändring av skolsituationen*	Rektor och elevhälsan ansvarar för att information överförs till mottagande verksamhet/er.	BUP informerar vid förfrågan om barnets funktionsnedsättning och specifika behov i samråd med vårdnadshavare.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

* klassbyte, skolbyte, in och ut ur gymnasieskolan, förändring av funktionsnedsättningen, ny skada m.m.

Barn med synnedsättning/blindhet- som inte är inskrivna i förskolan 0 - 5 år			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Syncentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Första kontakt		<p>BVC erbjuder alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov.</p> <p>Föräldrastöd individuellt/grupp</p> <p>BVC identifierar och remitterar till ögonklinik (ögonläkare).</p> <p>Syncentralen mottar remiss från ögonläkare.</p> <p>Syncentralen kartlägger och informerar vid första besöket.</p>	<p>Informerar på webbsidan och i intresseorganisationernas tidskrifter om möjligheter till föräldrautbildning.</p>
Individuell planering		<p>Syncentralen upprättar en habiliteringsplan om vårdnadshavare så önskar.</p>	<p>Föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.</p>
Stödinsatser		<p>Vårdnadshavare erbjuds delta i BVC:s generella föräldragrupper.</p> <p>Syncentralen erbjuder vårdnadshavare stöd.</p>	<p>Föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.</p>
Hjälpmedel		<p>Syncentralen ansvarar för ordination, utbildning och uppföljning.</p>	
Särskilt stöd i sin utveckling		<p>Syncentralen erbjuder råd och stöd till vårdnadshavare.</p>	<p>Föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.</p>
Specialpedagogiska leksaker		<p>Syncentralen Informerar vårdnadshavare om synstimulerande leksaker.</p>	<p>Föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.</p>
Utbildning för vårdnadshavare		<p>Syncentralen erbjuder råd och stöd fortlöpande.</p>	<p>Föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.</p>
Råd och stöd inför förskoleverksamhet		<p>Syncentralen informerar i samverkan med vårdnadshavare om barnets behov, synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.</p>	<p>Råd och stöd från regionen och Resurscenter syn.</p>

Barn med synnedsättning/blindhet- i förskola

Stödresurser			
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Syncentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i förskola	Rektor planerar mottagande i samråd med vårdnadshavare.	<p>BVC erbjuder alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov. Föräldrastöd individuellt/grupp</p> <p>BVC identifierar och remitterar till ögonklinik (ögonläkare) samt får remissvar från ögonklinik.</p> <p>Syncentralen informerar i samverkan med vårdnadshavare om barnets behov, synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.</p>	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Utredning	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	<p>Syncentralen gör synbedömning som komplement till ögonläkares medicinska undersökningar.</p> <p>Utredningar kan ske inom olika landstingsverksamheter.</p>	Resurscenter syn och resurscenter döv/blind erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning; kartläggning, bedömning, konsekvenser och strategier, samt uppföljning.
Stödinsatser	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	<p>Syncentralen erbjuder vårdnadshavare stöd.</p> <p>Syncentralen informerar i samverkan med vårdnadshavare om barnets behov, synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.</p>	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Syncentralen ger råd och stöd till det enskilda barnet samt dess nätverk. Informerar om synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med synnedsättning/blindhet- i förskola			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Syncentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)/ Punktskrift	Rektor ansvarar för att barnet får det stöd det behöver.	Syncentralen ger råd och stöd till vårdnadshavare kring förberedande punktskriftsinlärning.	
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Syncentralen ansvarar för ordination, utbildning och uppföljning av personliga hjälpmedel samt kan vid förfrågan ge råd och stöd vid inköp av grundutrustning.	Rådgivning till personal kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel och leksaker	Rektor ansvarar för inköp.	Syncentralen informerar vårdnadshavare samt personal i förskolan ang. synstimulerande leksaker.	Främjar och informerar om anpassade läromedel. Producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning. Erbjuder föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	Syncentralen Informerar om behov och ger förslag på anpassningar.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd och viss kompetensutveckling samt föräldrautbildning vid Resurscenter syn, Örebro och Stockholm.
Råd och stöd inför skolstart	Rektor planerar i samråd med vårdnadshavare och för över information om barnets behov till mottagande verksamhet/er.	Syncentralen informerar skolan i samverkan med vårdnadshavare om barnets behov, synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser. BVC informerar skolsköterska om att barnet har synnedsättning/blindhet.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen. Erbjuder obligatorisk skolgång vid Ekeskolan (Nationell specialskola för elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning).

Barn med synnedsättning/blindhet- under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Syncentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i skola/skolbarns-omsorg	Rektor och elevhälsa ansvarar för mottagandet. Vårdnadshavare är delaktiga.	Information i samverkan med vårdnadshavare om barnets behov, synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen Erbjuder obligatorisk skolgång vid Ekeskolan (nationell specialskola för elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning).
Anpassning Utredning Särskilt stöd	Skolan ansvarar för att anpassa undervisningen för alla elevers olika behov. Om inte anpassningarna är tillräckliga ansvarar rektor för att utreda barns behov av särskilt stöd i skolan. Om rektor finner att särskilt stöd behövs upprättas ett åtgärdsprogram.	Gör synbedömning som komplement till ögonläkares medicinska undersökningar. Utredningar kan ske inom olika verksamheter inom hälso- och sjukvården. Syncentralen kan samverka med skolan på uppdrag av vårdnadshavare/elev.	Resurscenter syn och resurscenter döv/blind erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning; kartläggning, bedömning, konsekvenser och strategier, samt uppföljning.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Ger utbildning samt råd och stöd till det enskilda barnet samt dess nätverk. Informerar om synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)/ Punktskrift	Rektor ansvarar för att eleven får det stöd eleven behöver.	Råd och stöd till vårdnadshavare kring förberedande/fortsatt punktskriftsinläring.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling. Under året i F-klass erbjuds personalkurs på Resurscenter syn med uppföljning i hemskolan. Skolår 1 till och med gymnasiet erbjuds årligen kurs i punktskrift vid Resurscenter syn.

Barn med synnedsättning/blindhet- under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Syncentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Stödinsatser	Elevhälsan stödjer eleverna mot utbildningens mål och arbetar främst främjande och förebyggande.	Vårdnadshavare erbjuds stöd. I vissa fall även barnet/ungdomen.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Ansvarar för ordination, utbildning och uppföljning av personliga hjälpmedel samt kan vid förfrågan ge råd och stöd vid inköp av grundutrustning.	Rådgivning till personal kring användandet i den pedagogiska situationen. Vid skolplacering på Ekeskolan tillhandahålls grundutrustning att disponera under skoltiden.
Specialpedagogiska läromedel	Ansvarar för inköp.		Resurscenter syn och resurscenter döv/blind erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning; kartläggning, bedömning, konsekvenser och strategier, samt uppföljning. Främjar och informerar om anpassade läromedel. Producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.

Barn med synnedsättning/blindhet- under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Syncentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	Informerar om behov samt ger förslag på anpassningar.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd och kompetensutveckling. Resurscenter syn och resurscenter döv/blind erbjuder fördjupad specialpedagogisk utredning; kartläggning, bedömning, konsekvenser och strategier, samt uppföljning.
Skolskjuts	Enligt skollag och kommunala regler		Administrerar upphandling/samordning av skolskjuts för elev vid Ekeskolan.
Råd och stöd vid förändring av skolsituationen*	Rektor och elevhälsan ansvarar för att information överförs till mottagande verksamhet/er.	Information i samråd med vårdnadshavare om barnets behov, synnedsättning/blindhet samt dess konsekvenser.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

* klassbyte, skolbyte, in och ut ur gymnasieskolan, förändring av funktionsnedsättningen, ny skada m.m

Barn med hörselnedsättning – som inte är inskrivna i förskolan 0–5 år			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Hörselvården Barn och ungdom	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Första kontakt		<p>Alla nyfödda erbjuds hörselscreening via kvinnosjukvården. BVC erbjuder alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov. Föräldrastöd individuellt/grupp.</p> <p>Hörselvården Barn och ungdom mottar remiss från Kvinnosjukvården (BB), BVC, VC eller egen vårdbegäran.</p> <p>Hörselvården Barn och ungdom utreder och diagnostiserar.</p>	
Individuell planering		Information till BVC från respektive klinik. Hörselvården Barn och ungdom upprättar en habiliteringsplan om vårdnadshavare önskar. Vid 2 1/2 och 4 år erbjuds språkscreening på BVC.	
Stödinsatser		<p>Vårdnadshavare erbjuds individuellt stöd på BVC samt erbjuds delta i BVC föräldragrupp.</p> <p>Hörselvården Barn och ungdom erbjuder kurativt stöd till vårdnadshavare.</p>	
Hjälpmedel		Hörselvården Barn och ungdom utreder, förskriver, instruerar och följer upp hörseltekniska hjälpmedel.	
Särskilt stöd i sin utveckling		Hörselvården Barn och ungdom ger konsultation till vårdnadshavare.	
Utbildning för vårdnadshavare		<p>Hörselvården Barn och ungdom erbjuder utbildning i grupp/individuellt utifrån graden av hörselnedsättning samt barnets ålder.</p> <p>Auditory Verbal Therapy (AVT) och teckenspråk (TSP) utbildning ges till vårdnadshavare och anhöriga utifrån graden av hörselnedsättning.</p>	

Barn med hörselnedsättning - som inte är inskrivna i förskolan 0-5 år

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Hörselvården Barn och ungdom, Logopedenheten	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Råd och stöd inför förskoleverksamhet		Hörselvården Barn och ungdom informerar om barnets Hörselnedsättning och behov av stöd i samråd med vårdnadshavare. Logoped finns i Hörselvårdens barnteam som stöd vid medelsvåra/grava hörselnedsättningar samt dövhet	

Barn med hörselnedsättning - i förskola			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Hörselvården Barn och ungdom	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i förskola	Rektor planerar mottagande i samråd med vårdnadshavare samt tar emot information.	BVC erbjuder alla barn 0 - 6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov. BVC identifierar och remitterar till ÖNH-klinik eller Hörselvården Barn och ungdom. Hörselvården Barn och ungdom informerar på uppdrag av vårdnadshavare om barnets Hörselnedsättning och dess konsekvenser.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Utredning	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	Hörselvården Barn och ungdom utreder och diagnostiserar hörselnedsättningen. Hörselvårdens logoped kopplas in vid behov. Utredningar kan ske i olika verksamheter inom hälso- och sjukvården.	Resurscenter döv/hörsel (kombinerat med intellektuell funktionsnedsättning) och Resurscenter dövblind erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning.
Stödinsatser	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	Hörselvården Barn och ungdom erbjuder kurativt stöd till vårdnadshavare. Då vårdnadshavare önskar insatser från Hörselvården Barn och ungdom upprättas habiliteringsplan.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Hörselvården Barn och ungdom ger utbildning till vårdnadshavare utifrån det enskilda barnets hörselnedsättning. Utifrån behov erbjuds barnen habiliteringsgrupp.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med hörselnedsättning – i förskola			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Hörselvården Barn och ungdom	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)/ Teckenspråk (TSP)	Rektor ansvarar för att barnet får det stöd det behöver.	Hörselvården Barn och ungdom introducerar TSP till vårdnadshavare/barn/anhörig. Erbjuder grundkurs i TSP inför TUFF. Hörselvården Barn och ungdom ger förskolan råd om hur och var de kan utbilda förskolepersonalen i TSP.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Hörselvården Barn och ungdom ansvarar för ordination och uppföljning av personliga hjälpmedel.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel och leksaker	Ansvarar för inköp.		Främjar och informerar om anpassade läromedel. Producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	Hörselvården Barn och ungdom ser över ljudmiljön och gör akustikmätning. Ger förslag på anpassning av lokalerna och gruppstorlek.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Skolskjuts/förskoleskjuts		Hörselvården Barn och ungdom informerar kommunen på uppdrag av vårdnadshavare vikten av att delta i Hörselvården Barn och ungdoms förskolegrupp.	

Barn med hörselnedsättning - under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Hörselvården Barn och ungdom	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i skola/skolbarnsomsorg	Rektor och elevhälsa ansvarar för mottagandet. Vårdnadshavare är delaktiga.	BVC informerar skolsköterska om barnets hörselnedsättning. På uppdrag av vårdnadshavare informerar Hörselvården Barn och ungdom om barnets hörselnedsättning och dess konsekvenser.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal i hemkommunen. Erbjuder utbildning som motsvarar grundskolan på Birgittaskolan (regional specialskola).
Anpassning Utredning Särskilt stöd	Skolan ansvarar för att anpassa undervisningen för alla elevers olika behov. Om inte anpassningarna är tillräckliga ansvarar rektor för att utreda barns behov av särskilt stöd i skolan. Om rektor finner att särskilt stöd behövs upprättas ett åtgärdsprogram.	Hörselvården Barn och ungdom utreder och diagnostiserar hörselnedsättningen. Utredningar kan ske inom olika verksamheter i hälso- och sjukvården. Hörselvården Barn och ungdom deltar på vårdnadshavare/barnets uppdrag vid behov.	Resurscenter döv/hörsel (kombinerat med intellektuell funktionsnedsättning) och Resurscenter dövblind erbjuder fördjupat specialpedagogiskt stöd, pedagogisk utredning och uppföljning. Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Hörselvården Barn och ungdom erbjuder utbildning till vårdnadshavare utifrån barnets hörselnedsättning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med hörselnedsättning - under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Hörselvården Barn och ungdom	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)/Teckenspråk (TSP)	Rektor ansvarar för att eleven får det stöd eleven behöver.	Hörselvården Barn och ungdom erbjuder vid behov introduktion i TSP till vårdnadshavare/elev. Erbjuder grundkurs i TSP inför TUFF.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling. Birgittaskolan erbjuder teckenspråksutbildning till hörande syskon samt barn till döva vårdnadshavare. Vårdnadshavare erbjuds föräldrautbildning och teckenspråksutbildning (TUFF).
Stödinsatser	Elevhälsan stödjer eleverna mot utbildningens mål och arbetar främst främjande och förebyggande.	Hörselvården Barn och ungdom erbjuder kurativt stöd till vårdnadshavare/barn.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning utöver den som hörselvården tillhandahåller.	Hörselvården Barn och ungdom ansvarar för ordination och uppföljning av personliga hjälpmedel.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen. Vid skolplacering på Birgittaskolan tillhandahålls grundutrustning att disponera under skoltiden.
Specialpedagogiska läromedel	Ansvarar för inköp.		Främjar och informerar om anpassade läromedel. Producerar, ger produktionsstöd och säljer anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.

Barn med hörselnedsättning - under skoltiden			
	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Hörselvården Barn och ungdom	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.	Hörselvården Barn och ungdom ser över ljudmiljön och gör akustikmätning. Ger vid förfrågan ett förslag på anpassning av lokaler och gruppstorlek.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Skolskjuts	Enligt skollag och kommunala regler.		Regional skola administrerar upphandling/samordning av skolskjuts.
Råd och stöd vid förändring av skolsituationen*	Rektor och elevhälsan ansvarar för att information överförs till mottagande verksamhet/er.	Hörselvården Barn och ungdom informerar på uppdrag av vårdnadshavare om barnets hörselnedsättning och dess konsekvenser. Informerar utifrån behov vårdnadshavare/elev om specialskola samt riksgymnasiet för döva och hörselskadade.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

*klassbyte, skolbyte, in och ut ur gymnasieskolan, förändring av funktionsnedsättningen, ny skada

Barn med tal-, språk- och kommunikationsnedsättning - som inte är inskrivna i förskola 0-5

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Föräldrastödmottagningen, Logopedenheten, Psykologmottagningen FBHV	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Första kontakt		BVC erbjuder alla barn 0-6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov. Föräldrastöd individuellt/ grupp. BVC gör en första bedömning, remitterar vid behov till lämplig instans, till exempel till hörselvård, logopedenhet, Psykologmottagning FBHV.	
Individuell planering		Logopedenheten gör medicinsk utredning av tal-, språk- och kommunikationsnedsättning. Vid behov ges behandlande insatser.	
Stödinsatser		Vårdnadshavare erbjuds individuellt stöd på BVC samt att delta i föräldragrupp på BVC. Remiss till Psykologmottagning FBHV och/eller logopedenheten vid behov. Remiss till Föräldrastödmottagning vid behov.	
Hjälpmedel		Logopedenheten samverkar med hjälpmedelscentralen vid behov av personligt hjälpmedel.	
Utbildning för vårdnadshavare		Logopedenheten erbjuder vid behov föräldrautbildning.	

Barn med svårigheter inom tal- språk- och kommunikation inklusive läs- och skrivsvårigheter - i förskola

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Logopedenheten, Barnhjälpmedelscentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i förskola	Rektor planerar mottagande i samråd med vårdnadshavare.	<p>BVC erbjuder alla barn 0–6 år (fram till barnet börjar förskoleklass) det generella barnhälsovårdsprogrammet med stöd och insatser utifrån behov.</p> <p>BVC gör språkscreening på alla barn vid 2½ och 4 år, identifierar och remitterar till logopedenhet och/eller till Föräldrastödmottagningen, Psykologmottagningen FBHV, Barn- och ungdomsmedicin, Barn- och ungdomspsykiatri utifrån den primära frågeställningen på barnet. Föräldrastöd individuellt.</p> <p>Logopedenheten erbjuder vid förfrågan, i samråd med vårdnadshavare, information till berörd personal.</p>	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till förskolans ledning och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.
Utredning	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	<p>Logopedenheten gör medicinsk utredning av tal-, språk- och kommunikationsförmåga.</p> <p>Utredningar kan även ske i andra verksamheter inom hälso- och sjukvården.</p>	Resurscenter tal och språk erbjuder specialpedagogisk utredning samt konsultation.
Stödinsatser	Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd deras speciella behov kräver. Rektor ansvarar för utformning av stödinsatser.	Logopedenheten erbjuder vid behov behandling samt ger information och råd utifrån barnets funktionsnedsättning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med svårigheter inom tal- språk- och kommunikation inklusive läs- och skrivsvårigheter – i förskola

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	BVC, Logopedenheten, Barnhjälpmedelscentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Logopedenheten ger i samråd med vårdnadshavare, vid förfrågan, information till berörd personal om barnets tal-, språk- och kommunikationssvårigheter samt vid behov även råd och rekommendationer som förebygger läs- och skrivsvårigheter.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)	Rektor ansvarar för att barnet får det stöd det behöver.	Logopedenheten erbjuder vid behov föräldrautbildning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Logopedenheten samverkar med hjälpmedelscentralen vid behov av personligt hjälpmedel. Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller och serverar personliga hjälpmedel.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel och leksaker	Ansvarar för inköp.		Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/lärmiljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med svårigheter inom tal- språk- och kommunikation inklusive läs- och skrivsvårigheter under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Logopedenheten	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Mottagande i skola/skolbarnsomsorg	Rektor och elevhälsa ansvarar för mottagandet. Vårdnadshavare och elev är delaktiga.	BVC informerar skolsköterska om barnets funktionsnedsättning och behov av stöd. Logopedenheten erbjuder vid förfrågan, i samråd med vårdnadshavare, berörd personal, information om barnets tal-, språk- och kommunikationsförmåga samt risk för framtida läs- och skrivsvårigheter.	Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen Erbjuder obligatorisk skolgång vid Hällsboskolan (nationell specialskola) kan erbjudas elever med grav språkstörning.
Anpassning Utredning Särskilt stöd	Skolan ansvarar för att anpassa undervisningen för alla elevers olika behov. Om inte anpassningarna är tillräckliga ansvarar rektor för att utreda barns behov av särskilt stöd i skolan. Om rektor finner att särskilt stöd behövs upprättas ett åtgärdsprogram.	Logopedenheten gör medicinsk utredning vid behov. Utredningar kan även ske inom andra verksamheter inom hälso- och sjukvården. Utredningen innehåller information om behov av stödinsatser.	Resurscenter tal och språk erbjuder specialpedagogisk utredning samt konsultation. Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling
Kompetens Utbildning Information	Rektor ansvarar för att berörd personal har kompetens inom området.	Logopedenheten överför, efter gjord utredning, information som avser att kompensera för tal-, språk-, läs- och skrivsvårigheter.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Alternativ kompletterande kommunikation (AKK)	Rektor ansvarar för att eleven får det stöd eleven behöver.	Logopedenheten erbjuder i samråd med vårdnadshavare information och råd till berörd personal.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.

Barn med svårigheter inom tal- språk- och kommunikation inklusive läs- och skrivsvårigheter under skoltiden

	Stödresurser		
	Kommun	Region Värmland	Stat
	Värmlands kommuner	Logopedenheten, Barnhjälpmedelscentralen	Specialpedagogiska skolmyndigheten
Stödinsatser	Elevhälsan stödjer eleverna mot utbildningens mål och arbetar främst främjande och förebyggande.	Logopedenheten erbjuder information och råd till elev och vårdnadshavare och vid förfrågan, i samråd med vårdnadshavare och elev, till berörd personal.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Hjälpmedel	Ansvarar för grundutrustning.	Logopedenheten samverkar med hjälpmedelscentralen vid behov av personligt hjälpmedel. Barnhjälpmedelscentralen tillhandahåller personliga hjälpmedel exkl. hjälpmedel vid läs- och skrivhjälpmedel.	Rådgivning till personal i samverkan med förskrivare kring användandet i den pedagogiska situationen.
Specialpedagogiska läromedel	Ansvarar för inköp.		Främjar och informerar om anpassade läromedel. Ger produktionsstöd samt ger specialpedagogisk rådgivning.
Anpassade lokaler/miljöer	Ansvarar för och bekostar anpassningar.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och viss kompetensutveckling.
Skolskjuts	Enligt skollag och kommunala regler.		
Råd och stöd vid förändring av skolsituationen*	Rektor och elevhälsan ansvarar för att information överförs till mottagande verksamhet/er.		Bidrar med specialpedagogiskt stöd till skolans ledning, elevhälsoteam och berörd personal gällande pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.

* klassbyte, skolbyte, in och ut ur gymnasieskolan, förändring av funktionsnedsättningen, ny skada m.m.

Definitioner

Grundutrustning:

Hjälpmedel som kan användas av flera och som behövs för att eleven ska kunna tillgodogöra sig undervisningen och skolans pedagogiska och sociala träning. Skolans grundutrustning bör så långt som möjligt vara utformad så att även elever med funktionsnedsättning kan använda den. Grundutrustning ligger inom kommunens/skolhuvudmannens ansvarsområde. Exempelvis hög och sänkbar arbetsstol i barnstorlek med broms, hygienstol på hjul alternativ anpassning av befintlig toalett, tidshjälpmedel, säng/brits.

Arbetstekniska hjälpmedel:

Hjälpmedel som underlättar vård och förflyttning för dem som arbetar i skolan och som behövs för att verksamheten ska kunna bedrivas enligt målen i varje skolverksamhets läroplan. Ansvaret för arbetstekniska hjälpmedel regleras i arbetsmiljölagen.

Personliga hjälpmedel:

Hjälpmedel som förskrivs utifrån en medicinsk bedömning (Hälso- och sjukvårdslagen) för att kompensera eller mildra en varaktig funktionsnedsättning och är avsedda att användas endast av den person till vilken den föreskrivits. Personliga hjälpmedel ligger inom hälso- och sjukvårdens ansvarsområde. Förskrivs hjälpmedlen som lån gäller vanliga skadeståndsrättsliga principer. Hälso- och sjukvården ansvarar för förslitning och tekniska fel som uppstår under normalt användande.

Styrande dokument (Länkar)

[Skollagen \(2010:800\)](#)

[Hälso- och sjukvårdslagen](#)

[Barnkonventionen](#)

Förkortningar:

AKK= Alternativ kompletterande kommunikation

BVC =Barnvårdscentral

BMM= Barnmorskemottagning

BUH= Barn och ungdomshabiliteringen

BUM= Barn och ungdomsmedicin

BUP= Barn och ungdomspsykiatri

FBHV=Föräldra- och barnhälsovård (Barn och familjehälsans psykologmottagning)

TSP= Teckenspråk

TUFF=Teckenspråksutbildning

Revideringsplan

Samverkansgruppen för Hjälpredan ansvarar för revideringen. Hjälpredan tillstyrks av beredningsgruppen inom Nya Perspektiv, Region Värmland.

Senaste revidering 2019-04-03

Revidering av Hjälpredan våren 2021

Ansvarig för inbjudan:

Verksamhetschef för VO Barn- och unga, Region Värmland

Arbetsgrupp

Från Region Värmland:

Utvecklingsledare område öppenvård
Verksamhetsutvecklare, barnhälsovården
Synpedagog, Syncentralen
Audionom, bitr avd chef hörselvården
Verksamhetschef, Barn och ungdomspsykiatri
Enhetschef, Barn och ungdomshabilitering
Psykolog, Psykologmottagningen FBHV
Enhetschef, Logopedenheten

Från kommunerna och staten:

Representanter från länsnätverket för medicinsk elevhälsa,
Chef centrala elevhälsan, Karlstads kommun
Rådgivare, Specialpedagogiska skolmyndigheten
Rektor för förskola, Arvika kommun

Kontaktpersoner:

Kerstin Karlsson, Region Värmland.

E-post: kerstin.karlsson@regionvarmland.se

Thomas Ragnarsson, Specialpedagogiska skolmyndigheten

E-post: thomas.ragnarsson@spsm.se

Anna Carlsson, Karlstad kommun

E-post: anna.carlsson@karlstad.se